

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Ерекше балаларға арналған балабақшалардың маңызы

ЖАРИЯЛАНДЫ 08.01.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР арнайы балабақшалар, арнайы педагогика, әлеуметтік бейімделу, даму бағдарламалары, ерекше балалар, инклюзивті білім, психологиялық қолдау	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/174629/

Сыздықбекова Нурсауле Иликбаевна

» Ақбота» бөбекжайы

Тәрбиеші

Аңдатпа:

Ерекше қажеттіліктері бар балалардың толыққанды дамуына және әлеуметтенуіне бағытталған арнайы балабақшалар – заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі. Бұл мекемелерде балалардың психологиялық, физикалық және әлеуметтік дағдыларын дамыту үшін жеке тәсілдер мен арнайы бағдарламалар қолданылады. Ерекше балаларға арналған балабақшалар қоғамда тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етіп, балалардың мектепке дейінгі білім алуын қолдау арқылы олардың өмір сапасын жақсартуға ықпал етеді. Мақалада мұндай мекемелердің қызметі, ерекшеліктері және олардың балаларды қоғамға бейімдеудегі маңызы жан-жақты талқыланады.

Кілт сөздер: ерекше балалар, арнайы балабақшалар, инклюзивті білім, әлеуметтік бейімделу, даму бағдарламалары, арнайы педагогика, психологиялық қолдау.

Білім беру саласында ерекше қажеттіліктері бар балаларға бағытталған қызметтер мен мекемелердің қалыптасуы – қоғамның дамығандығының белгісі. Мұндай балалардың саны күн өткен сайын

артуда, ал оларды қоғам өміріне тарту – маңызды әлеуметтік және педагогикалық міндеттердің бірі. Ерекше балаларға арналған балабақшалар осы қажеттіліктерді қамтамасыз ететін негізгі буындардың бірі болып табылады. Мұндай мекемелер тек қана білім беру ортасы емес, сонымен қатар балаларды қоғамға бейімдеуге арналған арнайы әлеуметтік кеңістік болып табылады. Бұл мақалада ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған балабақшалардың маңызы, қызметі және қоғамдағы рөлі тереңірек қарастырылады.

Ерекше балаларға арналған балабақшалардың қызметі

Даму бағдарламалары

Ерекше қажеттіліктері бар балаларды дамытуға бағытталған бағдарламалар жеке әдістемелер мен арнайы құралдарды пайдалануды талап етеді. Бұл бағдарламалар баланың ақыл-ой қабілетін жетілдіруге, танымдық дағдыларын қалыптастыруға және әлеуметтік ортада өз орнын табуға көмектеседі. Мәселен, ерекше балалардың сенсорлық, моторлық және коммуникативтік дағдыларын дамыту үшін түрлі ойындар, логикалық жаттығулар мен интерактивті әдістер қолданылады. Арнайы педагогтар әр баланың қабілетін ескере отырып, оны жеке даму жоспары арқылы жүзеге асырады.

Тәрбие жұмыстары

Ерекше балаларды тәрбиелеу олардың дербестігін, жауапкершілігін және өзін-өзі бағалауын қалыптастыруды мақсат етеді. Мұндай жұмыстар балаларды күнделікті өмірге бейімдеу үшін қажетті дағдыларды үйретуге бағытталады. Тәрбиешілер балаларды өз бетімен әрекет етуге, дұрыс шешім қабылдауға және қиындықтарды еңсере білуге үйретеді. Сонымен қатар, ерекше балалардың эмоционалдық жағдайын тұрақтандыру мақсатында олармен тұрақты психологиялық жұмыс жүргізіледі.

Психологиялық қолдау

Ерекше қажеттіліктері бар балалардың психологиялық жағдайы – олардың даму процесінде басты назарда болатын мәселе. Балабақшаларда балалардың эмоциялық тұрақтылығын қамтамасыз ету

үшін психологтар тұрақты жұмыс жасайды. Олар әр баланың ішкі күйін зерттеп, оның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, арнайы тренингтер мен жаттығулар жүргізеді. Мысалы, эмоцияларды дұрыс басқару, өзін-өзі тыныштандыру және өзімен қатарластарымен дұрыс қарым-қатынас жасау дағдылары қалыптасады.

Салауатты өмір салтын қалыптастыру

Ерекше балалардың физикалық денсаулығын нығайту маңызды аспект болып табылады. Балабақшаларда физиотерапиялық сабақтар, логопедиялық жаттығулар және дене шынықтыру сабақтары тұрақты түрде өткізіледі. Бұл балалардың физикалық дамуын қолдаумен қатар, олардың жалпы өмірлік белсенділігін арттырады. Сонымен қатар, салауатты өмір салтын ұстануға тәрбиелеу үшін арнайы іс-шаралар ұйымдастырылады.

Әлеуметтік бейімделу

Ерекше қажеттіліктері бар балалардың қоғаммен араласуы – олардың толыққанды өмір сүруі үшін негізгі қадамдардың бірі. Балабақшаларда балалардың қоршаған ортамен өзара әрекеттесу дағдыларын дамытуға ерекше көңіл бөлінеді. Бұл бағытта арнайы әлеуметтік ойындар, топтық жаттығулар және шығармашылық іс-шаралар қолданылады. Мұндай әдістер балаларға өздерін қоғамның бір бөлшегі ретінде сезінуге мүмкіндік береді.

Ерекше балаларға арналған балабақшалардың маңызы

Қоғамдық теңдік принципі

Ерекше балаларға арналған балабақшалар қоғамда теңдік пен инклюзия принциптерін жүзеге асырады. Мұндай мекемелерде балалардың қоғамның толыққанды мүшесі ретінде сезінуіне жағдай жасалады. Балабақшадағы арнайы әдістер балалардың өздерін басқалармен тең дәрежеде сезінуіне көмектеседі, ал бұл олардың психологиялық және әлеуметтік дамуына оң әсер етеді.

Инклюзивті білім беру

Инклюзия қазіргі заманғы білім беру жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады. Ерекше балаларды жалпы білім беру үдерісіне қосу олардың әлеуметтенуіне ықпал етеді және қоғамның барлық мүшелеріне тең мүмкіндіктер ұсынады. Ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған балабақшалар инклюзияның алғашқы қадамы ретінде маңызды рөл атқарады.

Ата-аналарға қолдау

Ерекше балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналарға қолдау көрсету де маңызды аспектілердің бірі. Балабақшалар ата-аналармен тығыз байланыста жұмыс істей отырып, оларды балаларды тәрбиелеу мен дамыту бойынша кеңестермен және қажетті ақпараттармен қамтамасыз етеді. Арнайы тренингтер мен семинарлар арқылы ата-аналар ерекше балалармен жұмыс істеу әдістерін меңгереді.

Балалардың жеке қабілеттерін дамыту

Әр бала жеке тұлға ретінде қарастырылады, ал олардың ерекше қабілеттері мен таланттарын ашу – арнайы балабақшалардың басты міндеттерінің бірі. Баланың қызығушылықтары мен таланттарын анықтау үшін арнайы әдістер мен бағдарламалар қолданылады. Мұндай тәсілдер балалардың өзін-өзі танып, өз әлеуетін толықтай жүзеге асыруына ықпал етеді.

Ерекше балаларға арналған балабақшалар – бұл ерекше қажеттіліктері бар балаларды қоғамға бейімдеуде және дамытуда шешуші рөл атқаратын мекемелер. Олар балаларға қажетті білім беру мен тәрбиені қамтамасыз етіп қана қоймай, олардың өмір сапасын жақсартады және қоғамдағы тең мүмкіндіктерді жүзеге асыруға ықпал етеді. Мұндай балабақшалардың дамуы – инклюзивті қоғам қалыптастырудағы маңызды қадамдардың бірі. Сондықтан мемлекет пен қоғам бұл мекемелерді қолдауға және олардың жұмысын жетілдіруге барынша назар аударуы қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Ахметова, Л. К. (2018). *Ерекше білім беру қажеттіліктері бар*

- балаларды тәрбиелеу. Алматы: «Білім» баспасы.*
2. *Кулмаганбетова, Ж. М. (2017). Ерекше балалардың әлеуметтік бейімделуі: теория мен практика. Астана: «Қазақ университеті» баспасы.*
  3. *Сағымбаев, С. Қ. (2019). Инклюзивті білім беру: теориясы мен әдістемесі. Алматы: «Дәуір» баспасы.*
  4. *Назарова, С. С. (2020). Арнайы білім беру мекемелері мен балабақшаларындағы педагогикалық тәсілдер. Тараз: «Нұрлы әлем» баспасы.*
  5. *UNESCO. (2022). Inclusive Education and Children with Disabilities.*

ҚМ АА Күелік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.